

PAPER DETAILS

TITLE: Avrupa Süper Ligi Üzerine Bir Değerlendirme

AUTHORS: Bugra Çağatay SAVAS,Emine ÖZTÜRK KARATAS,Özgür KARATAS

PAGES: 21-29

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1754811>

Avrupa Süper Ligi üzerine bir değerlendirme

An evaluation on The European Super League

Buğra Çağatay Savaş³, Emine Öztürk Karataş³, Özgür Karataş^{1*},

¹İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, b_c_savas@hotmail.com, 0000-0002-8698-6311

²İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, eozturkaratas@gmail.com, 0000-0002-4142-5369

³İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozgur.karatas@inonu.edu.tr, 0000-0002-7863-2898

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, önerilen Avrupa Süper Ligi'nin değerlendirilmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemini temel alan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada Avrupa Süper Ligi'ni öneren kulüpler ve ligleri incelenmiştir. Avrupa Süper Ligi'ni öneren kulüplerin gelir bakımından Avrupa'nın ilk 20 kulübü içerisinde oldukları, yayın sözleşme bedelleri ve maç değerlerinin diğer kulüplerden oldukça yüksek düzeyde olduğu, kulüp sahiplerinin çoğunun özel şahıslar olduğu ve şirket şeklinde yönetildikleri, ayrıca UEFA gelirlerinin önemli bir bölümünün ödül olarak dağıtıldığı bulunmuştur. Sonuç olarak, Avrupa'nın üst düzey 12 kulübünün, gelirlerini artırmak düşüncesiyle hareket ettikleri, bu kulüplerin, elde edilen finansal getiriyi nispeten daha düşük gelire sahip kulüp ve organizasyonlarla paylaşmak istememeleri, dolaylı olarak Avrupa futbolunun gelişimine ve desteklenmesine kaynak ayırmak istememeleri ve tamamen kâr amaçlı şirket olarak hareket etme olarak dağıtıldığı anlaşılmaktadır. Araştırmada, bu oluşumun, gerçekleşmesi durumunda geçici olarak destek bulsa dahi uzun vadede gerekli ilgiyi görememesinin söz konusu olabileceği, Avrupa futboluna önemli bir darbe vurabileceği, futbolun finansal getiri aracına dönüşmesi sonucuna razı olunamayacağı dikkate alınarak asla izin verilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda tüm futbol paydaşları tarafından iş birliği içerisinde hareket edilmesi bu ve benzeri oluşumları engelleyecek hukuki düzenlemelerin süratle uygulamaya konması ve Avrupa futbolunun korunarak güçlendirilmesi kapsamında atılacak tüm adımlara destek verilmesi önerilmektedir.

ABSTRACT

The purpose of this research is to evaluate the proposed European Super League. In the research, the case study design based on the qualitative research method was used. In the research, the clubs and leagues that recommend the European Super League were examined. The clubs that propose the European Super League are among the top 20 clubs in Europe in terms of income, the broadcast contract fees and match values are at a much higher level than other clubs, most of the club owners are private individuals and they are managed as a company. found to be distributed. As a result, the top 12 clubs in Europe acted with the idea of increasing their income, these clubs did not want to share the financial return with clubs and organizations with relatively lower incomes, they did not want to allocate resources indirectly to the development and support of European football, and it was a purely for-profit company. It is understood that they intend to act as In the research, it has been concluded that this formation should never be allowed, considering that even if it is supported temporarily, it may not receive the necessary attention in the long run, it can deal a significant blow to European football, and the result of football turning into a financial income tool cannot be accepted. In this context, it is recommended that all football stakeholders act in cooperation, implement the legal regulations that will prevent this and similar formations, and support all steps to be taken within the scope of protecting and strengthening European football.

MAKALE BİLGİSİ/ARTICLE INFO

Anahtar Kelimeler: Avrupa, futbol, UEFA, Süper Lig.

Key Words: Europe, football, UEFA, Super League.

Gönderme Tarihi/Received Date: 06.05.2021

Kabul Tarihi/Accepted Date: 21.06.2021

Yayınlanma Tarihi/Published Online: 30.06.2021

1. Giriş

Futbol, dünyada yaklaşık 4 milyar taraftarı bulunan ve yaklaşık 270 milyon kişinin oynadığı spor dalı olarak dikkat çekmektedir (Campelli, 2021). Futbol küresel anlamda ilgi gören ve bu ilgi nedeniyle her geçen gün ekonomik büyüklüğünü artıran bir spor dalıdır. Futbolun ekonomik büyüklüğü, finansal getiri sağlamak üzere çeşitli sektörlerden şirketler tarafından yatırım yapılmaya değer olarak görülmektedir. Bu nedenle futbol giderek endüstrileşmeye başlamıştır. Özellikle ticari gruplar tarafından satın alınan futbol kulüpleri kâr

artırımı sağlayacak şekilde çeşitli ekonomik ve ticari yöntemler izlemektedirler. Bu durum futbolun spor olmaktan uzaklaşarak ticari bir kazanç sahası haline dönüştüğü tartışmalarını da beraberinde getirmiştir.

Futbolun değişim süreci, Şampiyonlar Ligi organizasyonu ile birlikte hızlanmıştır. Futbolun değişim sürecinin ekonomik boyutu bu kadar öne çıkaracağı, futbolla ilgili herkes tarafından önceden tahmin edilebilir hale gelmiştir. Futbolseverler kabul etmek istemeseler de endüstriyel futbol olarak nitelendirilen bu aşamada, futbolun oyunusal halinin tamamen devre dışı kaldığı söylenebilir. Söz konusu gelişmelerle ortaya çıkan yeni

* Sorumlu yazar /Corresponding author.

Doç.Dr., İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozgur.karatas@inonu.edu.tr, 0000-0002-7863-2898s

futbol kurgusu, futbolun artık bir oyun değil, bir “iş” olduğudur (Talmiciler, 2021).

Szymanski (2007)’e göre futbolda özellikle son yıllarda giderek artan finansal canlanmanın nedenleri;

- Yayın haklarının satışından elde edilen gelirdeki büyük artışlar,
- Reklam ve sponsorluk gelirindeki büyük artışlar,
- Bilet fiyatlandırmasının giderek ticari bir yaklaşımla ele alınmasıdır.

Ayrıca, büyük kulüpler Şampiyonlar Ligi’ni hem Avrupa içinde hem de küresel olarak pazarlama ve ticari satışlarına erişimi genişletmenin bir yolu olarak görmektedirler. Ulusal temeli olan takımlar için uluslararası bir izleyici kitlesine ulaşmanın kesin yolu budur. Kulüpler arasında artan gelir dağılımındaki eşitsizlik düşüncesi nedeniyle Şampiyonlar Ligi yaygın bir şekilde suçlanmaktadır (Szymanski, 2007).

Iosifidis vd. (2015)’ne göre, 1980’lerden itibaren, Avrupa’da ödemeli TV, spor haklarının edinilmesinde baskın güç haline gelerek ücretsiz kanalları geride bırakmaya başlamıştır. Özellikle 1990’lardan itibaren uydu hizmet sağlayıcıları pahalı yerel futbol haklarını ve Avrupa Şampiyonlar Ligi haklarını elde etmeyi başardığından ödemeli TV kanallarına geçiş yaşanmıştır.

Avrupa Süper Ligi düşüncesinin gelişimi

Avrupa Süper Ligi düşüncesi yeni bir düşünce değildir. Mason (1975), Avrupa Süper Ligi’nin potansiyeline ilişkin tartışmaların 1970’lerde yapılmaya başlandığını belirtmektedir. Bu düşünce, 1990’larda ciddi şekilde ilgi görmeye başlamıştır (Independent, 1998).

Avrupa Şampiyonlar Ligi’nde, 1997-1998 sezonunda 200 milyon sterlinden fazla gelir elde edilmiş bunun 100 milyon sterlini kulüplere dağıtılmıştır. Özel İtalyan spor yönetimi şirketi Media Partners tarafından, 1998 yılında, Avrupa Süper Ligi önerilmiş ve bu lige katılacak kulüplere toplam yaklaşık 750 milyon sterlinlik bir ödeme yapılacağı açıklanmıştır. UEFA ise önerilen Avrupa Süper Ligi çalışmalarını boşa çıkarmak amacıyla, Avrupa kulüp müsabakalarında reform yapma planlarını açıklamış ve bu açıklama Avrupa’nın üst düzey 12 kulübünün de desteğini almıştır (Independent, 1998).

G-14 olarak isimlendirilen futbol birliği, 2000 yılında, ana hedefleri uluslararası federasyonları uluslararası maçlarda oyuncu sigortasıyla ilgilenmeye zorlamak, kulüplere gelir sağlamak ve milli takım takvimini kulüplere kârlı maçlar düzenlemeleri için kolaylaştırmak şeklinde belirlenerek kurulmuş ve 2008’de Avrupa Kulüpler Birliği’nin (ECA) kurulmasıyla kapatılmıştır. UEFA Başkanı Michel Platini, G14’ün kapatılmasıyla birlikle, Avrupa Süper Ligi tehdidinin de ortadan kalktığını belirtmiştir (BBC, 2008).

G-14’ün kuruluş aşamasında sekiz takım yer almıştır. Bunlar, Real Madrid, Barcelona, Juventus, Liverpool, Milan, Inter, Ajax ve Bayern Münih’tir. Bu takımlara Dortmund, Manchester United, Marsilya, PSV Eindhoven, Porto ve Paris St-Germain’in katılımıyla sayı 14’e yükselmiştir. 2002 yılında bu oluşuma Valencia, Bayer Leverkusen, Arsenal ve Lyon da katılmış ve kulüp sayısı 18 olmuştur (Ulagay, 2003).

Szymanski (2007), Mart 2006’da G14’ten sızdırılan bir belgede, büyük kulüplerin yerel liglerden tamamen ayrılarak sadece bir Avrupa şampiyonasına odaklanmak ve hâkimiyetlerini kalıcı olarak sağlamlaştırmak için kapalı bir sistem oluşturmak istediklerinin yer aldığını belirtmiştir.

Real Madrid Başkanı Florentino Pérez, 4 Temmuz 2009’da Avrupa’nın en büyük kulüplerini ulusal ligleri terk etmeden yeni bir “Süper Lig” kurmaya çağırmış ve Şampiyonlar Ligi’ni eleştirerek “*En iyilerin her zaman en iyiyi oynamasını garanti eden yeni bir Avrupa Süper Ligi’ne karar vermeliyiz, Şampiyonlar Ligi’nde olmayan bir şey*” açıklamasında bulunmuştur. Perez, UEFA bu takımların her yıl birbirleriyle oynamasını sağlamak için daha fazlasını yapmazsa Avrupa’nın en iyi kulüplerini içeren ayrı bir lig için adım atacağını belirtmiştir (Eurosport, 2009, The Telegraph, 2009).

Amerikan futbol takımı Miami Dolphins’in sahibi Stephen M. Ross, 2016 yılında Premier Lig kulüpleri Arsenal, Chelsea, Liverpool, Manchester City ve Manchester United’ın temsilcileri ile Avrupa Süper Ligi önerisini tartışan bir toplantı düzenlemiştir (Duffy, 2016)

Der Spiegel Dergisi (2018), Football Leaks belgelerinde 2016 yılında Avrupa Süper Ligi’nin kurulması hazırlıkları kapsamında yapılan bazı yazışmalar olduğunu iddia etmiş, Kasım 2018’de Süper Lig fikrinin yeni bir ivme kazandığını belirtmiştir. Buna göre Süper Lig’in 2021 sezonunda faaliyete başlayacağını belirtmiştir.

Avrupa Süper Ligi Şirketi tarafından 18 Nisan 2021’de yapılan basın açıklamasıyla Avrupa’nın önde gelen on iki futbol kulübünün (Milan, Arsenal, Atlético de Madrid, Chelsea, Barcelona, Internazionale Milano, Juventus, Liverpool, Manchester City, Manchester United, Real Madrid ve Tottenham Hotspur), Süper Lig adında yeni bir lig oluşturdukları duyurulmuştur. Mümkün olan en kısa sürede başlaması planlanan açılış sezonundan önce üç kulübün daha katılmasının beklendiği belirtilmiştir. Süper Lig’in, 15 kulübe ilave olarak her sezon belirlenecek 5 kulübün katılımıyla (toplam 20 kulüp) 10’arlı iki grup halinde ve çift devreli düzenleneceği belirtilmiştir. Açıklamada, küresel salgının Avrupa futbol ekonomik modelindeki istikrarsızlığı hızlandırdığı, mevcut Avrupa müsabakalarının kalitesini ve yoğunluğunu iyileştirme ve en iyi kulüpler ile oyuncuların düzenli olarak rekabet etmeleri için bir format oluşturma hedefine sahip olduğu, daha kaliteli maçlarla genel futbol piramidi için ek mali kaynaklar sağlama ihtiyacı da dahil olmak üzere temel sorunların çözüleceğine inandıkları belirtilmiştir. Real Madrid Kulübü ve Süper Lig’in Başkanı Florentino Pérez, “*Futbola her seviyede yardımcı olacağız ve dünyadaki hak ettiği yere götüreceğiz. Futbol, dört milyardan fazla taraftarı olan dünyadaki tek küresel spor dalıdır. Büyük kulüpler olarak bizim sorumluluğumuz onların isteklerine cevap vermektir*” açıklamasında bulunmuştur (Thesuperleague.com., 2021)

UEFA Kongresi tarafından, söz konusu basın açıklaması, 20 Nisan 2021’de, 55 üye federasyonun oybirliği ile kabul edilen bildiriyle şiddetle kınanmıştır. Söz konusu bildiride UEFA’nın Avrupa futbol modeline atıf yapılarak “*UEFA ve üye Federasyonları, tüm futbol paydaşlarına açık müsabakalarla, dayanışma ve yeniden dağıtım üzerine kurulu gerçek bir Avrupa*

futbol modeline inanmaktadır” açıklamasına yer verilmiştir. Ayrıca, bu kulüplerin bulundukları duruma, tüm kulüplerin desteğiyle geldikleri vurgulanarak; “*Komplocu kulüpler, bugünkü durumlarını tek başına elde etmediklerini, Avrupa sisteminin parçası olduklarını görememişlerdir. Bu kulüplerin, ortak inşa edilen futbol mirasını bölme hakkına sahip olduklarını varsaymaları, Avrupa değerlerine ve sportifliyakate hakarettir*” ifadesine yer verilmiş, kulüp sahiplerine karşı futbolun korunmaya devam edileceği belirtilmiştir (UEFA, 2021).

Yukarıdaki açıklamalar kapsamında bu araştırmanın amacı, uygulanmak istenen Avrupa Süper Ligi’ni değerlendirmektir.

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemini temel alan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu maksatla literatür taraması yapılmış, resmi kuruluşlar ile basın yayın organlarında yer alan rapor ve açıklamalar, kulüplerin mali değerleri, gelir durumları UEFA gelirlerinin dağılımı ve kulüp mülkiyetleri bakımından incelenmiş ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır (Şimşek ve Yıldırım, 2003). Elde edilen nitel veriler betimsel ya da içerik analizi yöntemleriyle analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Durum çalışması ise; “araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çeşitli veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır” (Creswell, 2013). Araştırmalarda, bir durumu meydana getiren ayrıntıları tanımlamak, bir duruma ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir durumu değerlendirmek amacıyla da durum

çalışması yöntemi kullanılabilir (Gall, Gall ve Borg, 2007). Durum çalışması ağırlıklı olarak nitel araştırma yöntemlerinin sahip olduğu özellikleri taşıyan bir yöntemdir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bununla birlikte, durum çalışmasında doğası gereği hem nitel hem nicel veriler bir arada kullanılabilir. Bu nedenle durum çalışması hem nitel hem de nicel araştırma yöntemleri içerisinde yer alabilir. Durum çalışmasının nitel ve nicel verileri bir araya getirerek kullanmaya imkân tanınması, durum çalışmasını daha güçlü bir yöntem haline getirmektedir (Yin, 2003).

3. Bulgular

Avrupa kulüplerinin 2021 yılı mali değerleri sıralaması (İlk 20 kulüp) Tablo 1’de gösterilmiştir (Forbes, 2021).

Tablo 1 incelendiğinde, Avrupa kulüplerinin 2021 yılı mali değerleri sıralamasında ilk 20 kulübün toplam değerinin 45.594 milyar avro olduğu görülmektedir. Avrupa Şampiyonlar Ligi önerisinde bulunan 12 kulübün ise ilk 20 kulüp içerisinde yer aldığı, mali değerlerinin 34.362 milyar avro olduğu, bu değer 20 kulübün değerinin % 75.3’üne karşılık geldiği anlaşılmaktadır.

UEFA’nın son beş sezon gelirleri ve dağıtılan miktar Tablo 2’de gösterilmiştir (UEFA, 2021a).

Tablo 2 incelendiğinde özellikle son iki sezonda müsabaka gelirlerinin yaklaşık % 80’ninin dağıtıldığı görülmektedir.

UEFA tarafından dağıtılan gelirin son iki sezonda müsabakalara göre dağılımı Tablo 3’de gösterilmiştir (UEFA, 2021a).

Tablo 3 incelendiğinde toplam gelirin yaklaşık olarak % 65’inin Şampiyonlar Ligi’nde dağıtıldığı görülmektedir.

UEFA Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi’nde 2019-2020 sezonunda 12 kulübün elde ettikleri gelir durumu Tablo 4’de gösterilmiştir (UEFA, 2021a).

Tablo 1: Avrupa kulüplerinin 2021 yılı mali değerleri sıralaması (İlk 20 kulüp)

Sıra No.	Takım	Mali değer	Sıra No.	Takım	Mali değer
1.	Barcelona	4.76 milyar dolar	11.	Juventus	1.95 milyar dolar
2.	Real Madrid	4.75 milyar dolar	12.	Borussia Dortmund	1.93 milyar dolar
3.	Bayern Münih	4.22 milyar dolar	13.	Atletico de Madrid	1 milyar dolar
4.	Manchester United	4.2 milyar dolar	14.	Inter Milan	743 milyon dolar
5.	Liverpool	4.1 milyar dolar	15.	Everton	658 milyon dolar
6.	Manchester City	4.0 milyar dolar	16.	AC Milan	559 milyon dolar
7.	Chelsea	3.2 milyar dolar	17.	Roma	548 milyon dolar
8.	Arsenal	2.8 milyar dolar	18.	West Ham United	508 milyon dolar
9.	Paris Saint Germain	2.5 milyar dolar	19.	Leicester City	455 milyon dolar
10.	Tottenham Hotspur	2.3 milyar dolar	20.	Ajax	413 milyon dolar
Toplam: 45.594 milyar avro					
12 kulüp toplamı: 34.362 milyar avro (% 75.3)					

(Kaynak: Forbes, 2021)

*12 kulüp kalın yazıyla gösterilmiştir.

Tablo 2. UEFA'nın son beş sezon müsabaka gelirleri ve dağıtılan miktar (milyon avro)

	Kulüp müsabakası geliri	Milli Takım müsabakaları ve diğer gelirler	Toplam	Dağıtılan Miktar	Dağıtım oranı
2015/16	2.416.8	2.163.0	4.579	2.269	% 49.5
2016/17	2.487.4	348.5	2.835	2.119	% 60
2017/18	2.508.9	280.9	2.789	2.061	% 75
2018/19	3.217.2	640.0	3.857	3.093	% 80
2019/20	2.730.3	307.9	3.038	2.417	% 79.5

(Kaynak: UEFA, 2021a)

Tablo 3. UEFA dağıtılan gelirin son iki sezonda müsabakalara göre dağılımı (milyon avro)

	2019-2020 (milyon avro)	Toplam dağıtılan miktara oranı	2018-2019 (milyon avro)	Toplam dağıtılan miktara oranı
Avrupa Elemeleri, UEFA Uluslar Ligi ve dostluk maçları	278.4	% 11.5	551.6	% 17.8
UEFA Şampiyonlar Ligi	1.646.4	% 68.1	1.968.9	% 63.6
UEFA Avrupa Ligi	478.6	% 19.7	559.2	% 18
UEFA Süper Kupası	8.0	% 0.3	8.0	% 0.2
21 Yaş Altı Avrupa Şampiyonası	-	-	4.0	% 0.12
UEFA Kadınlar Şampiyonlar Ligi	5.6	% 0.23	1.3	% 0.04
Diğer müsabakalar	0.4	% 0.016	0.1	% 0.003
Toplam	2.417.4	% 100	3.093.1	% 100

(Kaynak: UEFA, 2021a)

Tablo 4. UEFA Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi'nde 2019-2020 sezonunda 12 kulübün elde ettikleri gelir durumu (avro)

Kulüp	Toplam gelir	Pazar havuzu geliri	Pazar havuzu gelirinin toplam gelire oranı	Başarı
1. Barcelona	100.251.000	20.474.000	% 20.4	Çeyrek final.
2. Manchester City	94.748.000	23.644.000	% 24.9	Çeyrek final.
3. Atlético de Madrid	91.454.000	17.454.000	% 19	Çeyrek final.
4. Juventus	84.090.000	16.614.000	% 19.7	Son 16.
5. Real Madrid	80.848.000	12.754.000	% 15.7	Son 16.
6. Liverpool	79.575.000	18.234.000	% 22.9	Son 16.
7. Chelsea	78.569.000	14.828.000	% 18.8	Son 16.
8. Tottenham	63.700.000	11.421.000	% 17.9	Grup aşaması.
9. Manchester United*	30.167.000	15.490.000	% 51.3	Yarı Final.
10. Arsenal*	18.404.000	8.961.000	% 48.6	Grup aşaması
11. Internazionale Milano*	16.889.000	7.350.000	% 43.5	Finalde 2'nci.**
12. Milan			Katılmadı	
Toplam	654.605.000	167.224.000	% 25.5	

*Avrupa Ligi, **Avrupa Ligi Şampiyonu Sevilla olmuştur. Şampiyonlar Ligi Şampiyonu Bayern München, 2'nci PSG olmuştur.

(Kaynak: UEFA, 2021a).

Tablo 4 incelendiğinde, UEFA Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi'nde 2019-2020 sezonunda en fazla geliri Barcelona'nın en az geliri ise İnter kulübünün elde ettiği görülmektedir. 12 kulübün Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi'nde toplam gelirinin 654.605.000 avro olduğu, bunun % 25.5'inin Pazar havuzu geliri olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Şampiyonlar Ligine katılan kulüplerin (sekiz kulüp) ise çeyrek finalden ileriye gidemedikleri görülmektedir.

UEFA'nın son iki sezona göre medya ve ticari hak gelirleri Tablo 5'de gösterilmiştir (UEFA, 2021a).

UEFA müsabakalarının 2018-2019 ve 2019-2020 sezonlarında medya ve ticari hak gelirlerinin yaklaşık % 85'ini medya haklarının oluşturduğu görülmektedir.

Avrupa Şampiyonlar Ligini öneren 12 kulübün oynadığı yerel liglerin yayın sözleşme bedelleri Tablo 6'da gösterilmiştir (UEFA, 2019).

Tablo 6 incelendiğinde en fazla yayın gelirinin Premier Lig'de (üç sezon için 10.872.000 avro) olduğu görülmektedir. 2019-2020 sezonunda Premier Lig'de yayın geliri toplamı 3.602 milyon avro olduğu bu gelirin La Liga'nın yaklaşık 1.76 katı olduğu anlaşılmıştır.

Avrupa Süper Ligi'ni öneren 12 kulübün yerel liglerindeki tek maç değerleri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde en yüksek tek maç değerinin Premier Lig'de (10.06 milyon avro) en düşük tek maç değerinin La Liga'da (2.23 milyon avro) olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle Premier Lig'deki bir maçın yaklaşık olarak, La Liga'daki bir maçtan 4.51 kat, Seri A'dan ise 3.85 kat daha fazla ücretlendirildiği anlaşılmaktadır.

Avrupa Süper Ligi oluşumunu başlatan 12 kulübün mülkiyet durumu Tablo 8'de gösterilmiştir (KPMG, 2020).

Tablo 8 incelendiğinde, iki La Liga kulübünün dernek, diğer 10 kulübün ise özel mülkiyet (şirket) oldukları görülmektedir. Özel mülkiyet olan kulüplerin, ABD (dört kulüp), Rus (bir kulüp), İngiliz (bir kulüp), İspanyol (bir kulüp), Çin (bir kulüp), BAE (bir kulüp) ve İtalyan (bir kulüp) şirketlerine ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5. UEFA'nın son iki sezona göre medya ve ticari hak gelirleri (milyon avro)

	Medya hakları geliri	Ticari hak geliri	Toplam hak gelirleri	Medya haklarının toplam hak gelirlerine oranı	Ticari hakların toplam hak gelirlerine oranı
2018/19	2.716.1	458.3	3.174.4	% 84.4	% 14.2
2019/20	2.318.8	407.6	2.726.4	% 84.9	% 14.9

(Kaynak: UEFA, 2021a)

Tablo 6. Avrupa Şampiyonlar Liginin öneren 12 kulübün yerel liglerinin yayın sözleşme bedelleri (milyon avro)

		2021-2022	2020-2021	2019-2020	2018-2019	2017-2018	2016-2017
Premier Lig	Toplam	3.635	3.635	3.602	3.555	3.512	3.643
	Yurt içi		5.531 (3 yıl)			7.241 (3 yıl)	
	Uluslararası		5.127 (3 yıl)			4.590 (3 yıl)	
La Liga	Toplam	2.049	2.049	2.049	1.808	1.688	1.688
	Yurt içi		3.455 (3 yıl)		1.118	998	998
	Uluslararası		4.485 (5 yıl-2024 dâhil)			2.070 (3 yıl)	
Seri A	Toplam	-	1.313	1.313	1,313	1.151	1.151
	Yurt içi	-		2.919 (3 yıl)		2.895 (3 yıl)	
	Uluslararası	-		1.020 (3 yıl)		557 (3 yıl)	

(Kaynak: UEFA, 2019).

Tablo 7. Avrupa Süper Ligi'ni öneren 12 kulübün yerel liglerindeki tek maç değerleri

Lig	Sözleşme Sezonları	Bir maçın değeri
Premier Lig	2019-2022	10.06 milyon avro
La Liga	2019-2022	2.23 milyon avro
Seri A	2018-2021	2.61 milyon avro

(Kaynak: Araştırmacılar tarafından UEFA raporlarından yararlanarak oluşturulmuştur.)

Tablo 8. Avrupa Süper Ligi oluşumunu başlatan 12 kulübün mülkiyet durumu

Kulüp	Mülkiyet
Milan	Elliott Management Corporation-ABD
Arsenal	Stan Kroenke-ABD
Atlético de Madrid	Idan Ofer, Gil Ailesi, Wanda Grubu ve Enrique Cerezo- İsp.
Chelsea	Roman Abramovich-Rus.
Barcelona	Dernek
Internazionale Milano	Suning Holdings Group-Çin
Juventus	Andrea Agnelli-İta.
Liverpool	Fenway Group- John William Henry-ABD
Manchester City	Abu Dhabi United Group- Mansour bin Zayd Al Nahyan-BAE.
Manchester United	Glazer ailesi-ABD
Real Madrid	Dernek
Tottenham Hotspur	ENIC Group-Joe Lewis-Joseph Lewis, Daniel Levy-İng.

(Kaynak: KPMG, 2020).

4. Tartışma ve Sonuç

Avrupa Şampiyonlar Ligi önerisinde bulunan 12 kulübün en yüksek mali değere sahip ilk 20 kulüp içerisinde yer aldığı mali değerlerinin ilk 20 kulübün % 75.3 oranına karşılık geldiği bulunmuştur (Tablo 1). Bu durumun, söz konusu 12 kulübün, küresel marka haline gelmiş olmaları, yıldız oyunculara sahip olmaları ve yerel ve uluslararası taraftar/takipçilerinin bulunması (KPMG, 2020), nedenleriyle gelirlerinin artmasından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. İlk 20 kulübün Avrupa'nın beş büyük liginde mücadele ettiklerine dikkat edilmelidir (UEFA, 2021b).

Araştırmada, son iki sezonda UEFA'nın müsabaka gelirlerinin yaklaşık % 80'inin katılımcılara dağıtıldığı bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 2). Ayrıca UEFA'nın toplam gelirinin yaklaşık % 65'inin Şampiyonlar Ligi'nde (Tablo 3) dağıtıldığı bulunmuştur. Federasyonlara yapılan katkılar, hakem ve maç görevlilerinin ücretleri, teknolojik harcamalar, çalışanların ücretleri ve vergiler gibi giderler göz önünde bulundurulduğunda, bu oranların önceki sezonlara göre yüksek bir oran olduğu söylenebilir. Dağıtılan müsabaka ödülleri en yüksek payın Şampiyonlar Ligi'nde yer alan kulüplere verilmesinin, Şampiyonlar Ligi'nin Avrupa'nın önem derecesi en yüksek futbol şampiyonası olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Doyle'a (2021) göre, futbol son on yılda hızlı bir finansal büyüme yaşamıştır. Avrupa'nın en zengin ve fakir kulüpleri arasındaki uçurum hızlı bir şekilde artmaktadır. Kulüplerin ana gelir kaynakları, yerel lig yayın anlaşması, kendi ticari sözleşmeleri ve Avrupa müsabakalarıdır. Gelirleri düşük olan kulüplerin Şampiyonlar Ligi'ne katılmaları gittikçe zorlaşmaktadır. Bu durum, düşük gelire sahip bu kulüplerin sadece yerel liglerinde rekabet edebileceği anlamına gelen bir kısır döngüdür. UEFA'nın sadece Şampiyonlar Ligi'nde oynayan kulüpleri değil, Avrupa'nın diğer kulüplerini de korumaya çalışması gerekmektedir. Avrupa müsabakalarında gelirlerin büyük kısmının Şampiyonlar Ligi ile Avrupa Ligi katılımcılarına dağıtıldığı, eleme turlarında elenen kulüplere ise küçük bir miktar verildiği bilinmektedir.

Avrupa Süper Ligi'nin gelirlerinin paylaşımında, kurucu 15 kulüp gelirin yüzde 32,5'ini, ligde yer alacak 20 takım yüzde 32,5'ünü paylaşacak, performansla ilgili olarak yüzde 20 verilecek ve son yüzde 15'in dağıtımını ise yayın izleyicileri belirleyecektir. Ayrıca kulüpler biletlerden ve sponsorluk anlaşmalarından elde edilen tüm gelirleri kendileri kontrol edeceklerdir. Bu dağıtım modeli, bu kulüplerin aralarındaki dengeyi sağlama niyetlerini göstermektedir. Süper Lig katılımcıları, gelirlerinin yalnızca yüzde 55'ini oyuncu maaşlarına ve transfer ücretlerine harcaabileceklerdir. Bu durumun kulüplerin yatırım harcamalarında azalmaya neden olacağı görülmektedir (Bolavip.com, 2021).

UEFA Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi'nde 2019-2020 sezonunda en fazla geliri Barcelona'nın en az geliri ise Inter kulübünün elde ettiği 12 kulübün Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Ligi'nde toplam gelirinin 654.605.000 avro olduğu, bunun % 25.5'inin pazar havuzu geliri olduğu (Tablo 4) bulunmuştur. Kulüplerin elde ettikleri gelirin o sezondaki

sportif başarıları, 10 yıllık başarı katsayıları ve havuz gelirlerine göre hesaplanmasının gelirlerini belirleyici faktörler olması, bu gelirlerin % 25'ini havuz gelirlerinden elde etmelerinin ise mevcut dağıtım sisteminden kaynaklandığı söylenebilir.

Cretton (2015), UEFA gelirlerinin dağıtımında 2016 yılında yapılan düzenleme öncesinde öngörülen düzenlemeyi eleştirmiştir. UEFA'nın gelir dağılımında beş büyük lig kulüplerinin gelirleri performans sonuçlarına bağlı olacağından onlar için daha fazla finansal risk anlamına gelecektir. Beş büyük lig kulüplerinin hoşnutsuzluğu en iyi takımlar arasında Avrupa Süper Ligi adı verilen kapalı bir lig oluşturulmasına yol açabilecektir.

UEFA müsabakalarının 2018-2019 ve 2019-2020 sezonlarında medya ve ticari hak gelirlerinin yaklaşık % 85'inin medya haklarından, kalanının ise ticari haklardan oluştuğu (Tablo 5) bulunmuştur. Medya haklarının yaklaşık 2,5 milyar avro olan değerinin oldukça yeterli bir rakam olduğu bu rakamın elde edilmesinde üst düzey kulüplerin marka değerlerinin bünyelerinde yıldız oyuncuların bulundurmaları ve küresel anlamda taraftar/izleyicilere sahip olmaları nedenleriyle yayıncıların ilgisini çekmesinin etkili olduğu söylenebilir.

Avrupa Şampiyonlar Ligi'ni öneren 12 kulübün oynadığı yerel liglerin yayın sözleşme bedelleri (Tablo 6) incelendiğinde en fazla yayın gelirinin Premier Lig'de (üç sezon için 10.872.000 avro) olduğu görülmektedir. Chaudhary (2021)'e göre, Premier Lig'in en yüksek yayın sözleşmesi bedeline sahip olmasının, dünyanın rekabeti en yüksek ligi olması, dünyanın en önemli sporcularının çoğunlukla bu ligde yer almaları, sonucu önceden tahmin edilemeyen çok sayıda müsabakanın oynanmasıdır. Bu tespitlerin bulgularımızla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Epstein'a (2021) göre Avrupa Süper Ligi'nin açıklanmasının birinci nedeni geliri artırmaktır. Bu gelirin çoğu lig maçlarını dünyaya yayınlamak için istekli olan TV ağlarından gelecektir. Planlanan ligin merkezinde televizyon bulunmaktadır. Avrupa futbol ligleri hâlihazırda büyük TV hakları anlaşmaları gerçekleştirmektedir. Örneğin İngiltere Premier Ligi'nin (EPL) toplam yayın hakları üç yılda 12 milyar dolar değerindedir. Bu gelir ligin 20 takımı arasında dağıtılmaktadır. Aynı durum Avrupa Şampiyonlar Ligi'nin ürettiği 2,4 milyar dolarlık yıllık TV geliri için de geçerlidir. Önerilen Süper Lig'in hafta içi oynanacak şekilde planlanmasının bir nedeninin bu gelirden mahrum olmamak istemeleri olduğu da düşünülebilir.

Bu bulguya paralel olarak Szymanski ve Hoehn'a (1999) göre, Süper Lig oluşturmak isteyen kulüplerin sorunu, en iyi uluslararası rakiplerle daha düzenli rekabet ve aynı zamanda yerel liglerinde de mücadele etmeye devam etmek istemeleridir.

BT Sport'un başkanı Simon Green, ayrılıkçı bir Avrupa Süper Ligi'nin bir yayın ürünü olarak yerel müsabakalar ve Şampiyonlar Ligi'nin mevcut kombinasyonundan daha az değerli olacağı konusunda uyarmıştır (Independent, 2021).

Chetcuti'e (2008) göre rekabet hukukunun gerçek mantığının futbol yayıncılığında da yerine getirilmesi gerekmektedir. Avrupa futbol medya hakları alanında sağlıklı rekabeti sağlayabilecek şu önlemler alınabilir: Birincisi, haklar, düzenli aralıklarla adil, makul, ayrımcı olmayan ve şeffaf şartlar altında rekabetçi bir ihale süreciyle satılmalı ve tüm potansiyel

alıcılara rekabet fırsatı verilmelidir. İkinci olarak, yayıncı kuruluşların hiç birine avantaj sağlanmaması için sözleşme süreleri sınırlandırılmalıdır. Üçüncüsü ise medya haklarının ayrı paketler halinde sunulması önerilebilir.

Birnbaum'a (2019) göre, mevcut sistemde, uluslararası alanda tanınan üst düzey kulüpler her yıl Şampiyonlar Ligi'ne katılmaya hak kazanmak için mücadele etmek zorundadırlar. Ancak başarılı olmaları garanti edilemez. Şampiyonlar Ligi müsabakaları devam ettiği sürece yayın anlaşmaları uygulanabilir olma eğiliminde olsa da Avrupa'nın en popüler kulüplerinden bazılarının olmadığı bir şampiyona, yayıncıları anlaşmalarını yeniden düşünmeye zorlayabilir.

Araştırma bulgularından biri de en yüksek tek maç değerinin Premier Lig'de (yaklaşık 10.06 milyon avro) en düşük tek maç değerinin La Liga'da (yaklaşık 2.23 milyon avro) olduğu, Premier Lig'deki bir maçın yaklaşık olarak La Liga'daki bir maçın değerinden 4.51 kat, Seri A'dan 3.85 kat daha fazla ücretlendirildiği bulgusudur. Bu durumun yapılan yayın sözleşme bedellerinin yüksek olması ve maç değerinin de bu nedenle yükselmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Iosifidis ve vd. (2015) 'ne göre, spor müsabakalarının sonuçlarının önceden tahmin edilememesi, takipçileri için değerini artırmaktadır. Bu nedenle taraftarlar spor etkinliği için ödeme yapmaya isteklidirler. Yayıncılar tarafından, yeni medya teknolojileri kullanılarak spor müsabakaları çeşitli platformlarda sunulmaktadır. Bu hizmetleri karşılığında takipçilerden ücret almaktadırlar. Ancak, sporun sosyal ve ortak bir mal olması nedeniyle tüm takipçiler tarafından ulaşılabilecek şekilde ücretsiz kanallarda gösterilmeleri gerekmektedir.

Avrupa Süper Ligi'ni teklif eden 12 kulübün, iki kulüp hariç (Real Madrid ve Barcelona) özel mülkiyet ve şirket yapısında oldukları, bu kulüplerin dördünün ise ABD kökenli şirketler olduğu bulunmuştur. Bu durumun, 12 kulübün yer aldığı üç ligde (Premier Lig, La Liga ve Seri A) kulüplerin şirketleşmesine ve özel mülkiyet olmalarına izin verilmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Bell vd. (2021)'ne göre, Süper Lig'in kurucuları olan kulüplerden dördü, sadece daha fazla gelir elde etmeyi düşünen ABD kökenli şirketlere aittir. Bu şirketler, Avrupa'da, futbolun yaratacağı tüm geliri elde etmek isteyecekleri düşünülebilir. Bu tehdide karşı koymak için hükümetler ve federasyonlar 12 takımı kendi liglerinde tutmaya devam etmelidirler.

Görüldüğü üzere, Avrupa Süper Ligi oluşumu düşüncesinin, üst düzey kulüplerin gelirlerini artırma temelinde hareket etmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu durum Avrupa futbolu ile ilgili bir çok kurum, kuruluş ve şirket dahil olmak üzere paydaşların tamamını etkileme potansiyeline sahiptir. Süper Lig oluşumunu kazananlar ve kaybedenler şeklinde ayıran görüşlerden biri Dunbar'a aittir. Dunbar'a (2021) göre, Avrupa Süper Ligi'nin kurulmasından kazançlı çıkacaklar şunlar olacaktır:

Kulüp Sahipleri: Süper Lig, katılan kulüplerin hisse senetlerinde yükselmeye neden olacak ve kulüp sahipleri kârlı çıkacaklardır.

Üst düzey oyuncuların ücretleri: Daha fazla kulüp geliri,

oyuncular için maaş artışı ve kaçınılmaz olarak menajerler için bir kesinti anlamına gelecektir. Süper Lig kulüpleri ile diğer kulüpler arasında iki kademeli bir maaş yapısı oluşturacak şekilde şekillenecektir.

Avrupa dışındaki taraftarlar: Araştırmalara göre, Süper Lig kulüplerinin Asya ve Kuzey Amerika'da potansiyel olarak yüz milyonlarca takipçisi olacağı görülmektedir.

Yeni yayıncılar: Yeni bir rekabet, dünyanın en iyi oyuncularının yer aldığı maçları satmak için büyük teknoloji şirketleri dâhil olmak üzere yeni bir pazar yaratacaktır.

Dunbar'a (2021) göre, Avrupa Süper Lig'den kaybı olacaklar ise şunlardır:

UEFA: Şampiyonlar Ligi organizatörü statüsü ile birlikte ve dünya çapında en geniş çapta taraftarlara, yayıncılara ve sponsorlara sahip önemli kulüpleri kaybedecektir.

Diğer ligler, takımlar ve oyuncular: Süper Lig, Avrupadaki çok sayıda kulüp ve oyuncuların finansal beklentilere zarar verecektir. Süper Lig'in futbolun piramit şeklindeki yapısından kopması durumunda yerel liglere olan ilginin azalması riskiyle karşı karşıya kalınacaktır.

Avrupa'daki taraftarlar: Avrupa liglerindeki rekabet dengesi bozulacaktır. Taraftarlar uzun mesafeli yolculuklar yapmak zorunda kalacaklardır. Süper Lige karşı taraftarların karşı tepkileri, bu kulüplerin itibarını azalacaktır.

Şampiyonlar Ligi yayıncıları: Yayıncı şirketler, yaptıkları sözleşmeler nedeniyle, kulüp müsabakalarında 12 kulübün yer almaması durumunda fazla fiyat ödemek zorunda kalacaklarını düşüneceklerdir (Dunbar, 2021).

Goff (2019), tarafından Washington Post gazetesinde yayınlanan analizde, futbol devlerinin Süper Lig'i oluşturarak sporu geleneklerinden kopacağını, sporun ekonomik modelinin bu kulüplere diğerlerinden daha fazla zarar vereceğini, kulüp sahiplerinin mahkemelerin kendilerini destekleyeceklerini düşündüklerini belirtilmektedir. Mabert (2012)'göre ise, Avrupa Süper Ligi'nin oluşturulması, insanların futbol izleme ve zevk alma nedenlerinin çoğunu ortadan kaldıracaktır.

Solberg ve Gratton (2004), Avrupa futbol kulüplerinin bir süper lige katılmaktan fayda sağlayıp sağlamayacağını analiz ettikleri çalışmalarında gelir rakamlarına dayanarak en iyi futbol ülkelerinden en zengin kulüpler için yerel ve uluslararası liglerin mevcut kombinasyonunun en iyi ekonomik çözüm olabileceğini savunmaktadırlar. Avrupa Süper Ligi'nin bu gelirin yerini alacağını kesin olmadığını, kulüplerin yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda oynamayı bırakamayacaklarını belirtmişlerdir. Daha küçük futbol ülkelerinden bazı kulüpler için, çok uluslu bir lig ekonomik olarak optimal olabilir, çünkü yerel liglerde oynamayı bıraktıkları için kaybedecekleri gelir orta düzeyde olacaktır. Ancak, bir Süper Lig için ticari değerleri nedeniyle bunların katılmaya davet edilmesi pek olası görünmemektedir.

Akşar'a (2021) göre, son 10 yıldır Avrupa futbolunda zengin ligler ile yoksul ligler (merkez ligler ile çevre ligler) arasında dengesiz ve haksız bir rekabet bulunmaktadır. Avrupa futbol gelirlerinin yaklaşık yüzde 60'ını merkez ligler, yüzde

40'ını da diğer elli ülke ligi paylaşmaktadır. Avrupa Süper Ligi'ni öneren kulüplerin amacı, UEFA'dan daha fazla gelir elde edebilmektir. Türkiye Süper Ligi çevre ligler kategorisindedir. Bu gelişmeden en çok çevre liglerin kulüpleri etkilenecektir. Rekabet güçleri zayıflayacak ve buna bağlı olarak sportif performansları da düşecektir. Bunun sonucunda daha az gelir elde edilecektir. Merkez ligler gelirlerini artırırken çevre ligler azalan gelirleri nedeniyle rekabet edemez hale geleceklerdir.

Duffy'ye (2016) göre, "ayrılıkçı" lig insanları korkutmaktadır. Böyle bir lig, futbolun büyükler ve küçükler arasındaki uçurumunu şiddetlendirecektir. Bu, büyük olasılıkla, Amerika Futbol Ligi (NFL) tarzı bir Avrupa Süper Ligi'ne doğru gidişin ilk adımı olacaktır. Böyle radikal bir değişikliğin birçok örneği görülebilecektir. Benzer şekilde Aba'ya (2021) göre, Perez ve ekibi, futbol camiasında yeterli rızayı üretmeden hızlı bir değişiklik girişiminde bulunarak hata yapmışlardır. Bir sonraki girişimi daha uygun koşullarda ve sert bir şekilde yapacakları beklenmelidir.

Bu görüşlerin bulgularımızla paralellik gösterdiği söylenebilir.

Farklı görüş olarak, Avrupa Süper Ligi'ni destekleyen şu görüş de dikkat çekicidir.

Vroomann'a (2007) göre, UEFA'nın "Vision Europe 2005" te, futbolun kontrolü, UEFA'nın dayanışmasıyla bir arada tutulan demokratik bir piramit olarak biçimlendirilmiştir. Süper lig kulüplerinin kendi kendini yönetmesi, kulüplerin dikey olarak entegre olmuş oyuncu gelişimini kesinlikle engellemektedir. Ekonomik çözüm, Avrupa futbolunun en üst kademesinin doğal olarak kopmasına izin vermek ve ardından siyasi olarak bölünmüş tabanı Avrupa Birliği'ndeki açık uluslararası liglerle yatay olarak yeniden birleştirmektir.

Sonuç olarak, Avrupa'nın üst düzey 12 kulübünün sahip oldukları mali değerlerinin büyüklüğü başta olmak üzere tüm avantajlarını kullanarak gelirlerini artırmak düşüncesiyle hareket ettikleri düşünülmektedir. Bu kulüplerin elde edilen finansal getiriyi nispeten daha düşük gelire sahip kulüp ve organizasyonlarla paylaşmak, dolaylı olarak Avrupa futbolunun gelişimine ve desteklenmesine de kaynak ayırmak istememeleri, tamamen kâr amaçlı şirket olarak hareket etme düşünceleri açıkça anlaşılmaktadır. Bu oluşumun gerçekleşmesi durumunda geçici olarak destek bulsa dahi uzun vadede gerekli ilgiyi görememesinin söz konusu olabileceği, aynı zamanda Avrupa futboluna önemli bir darbe vurabileceği, futbolun finansal getiri aracına dönüşmesi sonucuna razı olunamayacağı bu nedenlerle, asla izin verilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bu kapsamda, UEFA başta olmak üzere tüm futbol paydaşları tarafından iş birliği içerisinde hareket edilmesi, bu ve benzeri oluşumları engelleyecek hukuki düzenlemelerin süratle uygulamaya konulması ve Avrupa futbolunun korunarak güçlendirilmesi kapsamında atılacak tüm adımlara destek verilmesi önerilmektedir.

5. Kaynakça

- Aba, A. (2021). Bildiğimiz futbolun sonu. <http://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/ekonomi/129-diger-yazarlar/5215-bildiimiz-futbolun-sonu.html>, Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- Akşar, T. (2021). Avrupa Süper Ligi kararının ekonomik boyutları. 2021/ ekonomi/avrupa-super-ligi-kararinin-ekonomik-boyutlari-6384309/, Erişim Tarihi: 24.04.2021.
- BBC. (2008). Football, G-14 football group is disbanded, <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/7247791.stm>, Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- Bell, A.R., Urquhart A.& Brooks, C. (2021). Superliga Europea: por qué castigar a los grandes clubes podría ser una mala idea. <https://www.bbc.com/mundo/deportes-56815843>, Erişim Tarihi: 30.04.2021.
- Birnbaum, J. (2019). European Super League Aims To Swipe Champions League's \$2.4 Billion In TV Money - And Bury UEFA. <https://www.forbes.com/sites/justinbirnbaum/2021/04/19/new-european-super-league-taking-a-swipe-at-champions-leagues-24-billion-annual-broadcast-revenues/?sh=238626e71d05>, Erişim Tarihi: 27.04.2021.
- Bolavip.com, (2021). Super League documents leaked by the Financial Times Show. <https://bolavip.com/en/soccer/super-league-documents-leaked-by-the-financial-times-show-its-distribution-model-20210420-0001.html>, Erişim Tarihi: 29.04.2021.
- Chaudhary, V. Most Competitive Soccer Leagues in Europe [Analysis]. <https://runrepeat.com/most-competitive-soccer-leagues-in-europe-analysis> Erişim Tarihi: 06 Haziran 2021.
- Campelli, M. (2021). Quantifying the economic and social impact of football, Erişim Tarihi: 20.04.2021.
- Cengiz, R. (2021). Avrupa Süper Ligi Nasıl Görünüyor? <http://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/289-recep-cengiz/5212-2021-04-21-12-06-01.html>, Erişim Tarihi: 27.04.2021.
- Chetcuti, A. (2008). The Exploitation of football media rights in the EU: a Competition law analysis, Institute of Computer and Communications Law Centre for Commercial Law Studies Queen Mary University of London, 1-22.
- Creswell, J.W. (2013). Research Design: Qualitative, Quantitative, And Mixed Methods Approaches. New York: Sage, s.97.
- Cretton, E. (2015). Increase Competitive Balance In European Football, A Strategic Approach, Bachelor Project submitted for the obtention of the Bachelor of Science HES in Business Administration with a major in International Management, Haute école de gestion de Genève (HEG-GE) International Business Management.
- Der Spiegel, (2018). Football: Documents Show Secret Plans for Elite League of Top Clubs, <https://www.spiegel.de/consent-a-targetUrl=https%3A%2F%2Fwww.spiegel.de%2Finternational%2Fworld%2Ffootball-documents-show-secret-plans-for-elite-league-of-top-clubs%2F>, Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- Doyle, M. (2021). The great Champions League illusion: A European Super League in all but name, <https://www.goal.com/en/news/great-champions-league-illusion-european-super-league-all/1ksw006wngrgd1wy5sb5o0h0yn>, Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- Duffy, T. (2016). Could Stephen Ross Pave The Way For a European Super League?, Erişim Tarihi: 23.04.2021.
- Dunbar, G. (2021). Winners and losers in Super League plan for European soccer, <https://www.startribune.com/winners-and-losers-in-super-league-plan-for-european-soccer/600047766/>, Erişim Tarihi: 27.04.2021.

- Epstein, A. (2021). How much TV money could the European Super League command? <https://qz.com/1998582/how-much-tv-money-could-the-european-super-league-command/>, Erişim Tarihi: 01.05.2021.
- Eurosport, (2009). Perez Wants Super League, https://www.eurosport.com/football/champions-league/2008-2009/perez-wants-super-league_sto1993443/story.shtml, Erişim Tarihi: 21.04.2021.
- Forbes, (2021) The Business Of Soccer. , Erişim Tarihi: 27.04.2021.
- Gall, D.M., Gall, P.J., ve Borg, W.R. (2007). Educational Research: An Introduction. Boston, MA: Pearson.
- Goff, S. (2019). European Super League plan: More profit for soccer's haves, less opportunity for have-nots, <https://www.washingtonpost.com/sports/2021/04/19/european-super-league-analysis/> Erişim Tarihi: 01.05.2021).
- Independent, (1998). Football: Uefa winning 'super league' war, <https://www.independent.co.uk/sport/football-uefa-winning-super-league-war-1180341.html>, Erişim Tarihi: 19.04.2021.
- Independent (2021). European Super League less valuable to broadcasters than current model, BT Sport chief insists, <https://www.independent.co.uk/sport/football/european/european-super-league-tv-bt-sport-b1803417.html>, Erişim Tarihi: 21.04.2021.
- Iosifidis, P., Tsourvakas, G. & Simeonidou, B. (2015) Media and sport in Europe: Economics and culture, In *Redefining Disruptive Innovation and Added Value Networks in Media Business and Policy*, (Editors: Zvezdan Vukanovic, Angela Powers, George Tsourvakas & Paulo Faustino), Volume 3, Mediaworld – Formalpress, Porto, 105-119.
- KPMG, (2020). The European Champions Report 2020, 1-28. https://www.footballbenchmark.com/documents/files/public/KPMG%20Football%20Benchmark%20-%20European%20Champions%20Report%202020_WEB.pdf Erişim Tarihi: 21.04.2021.
- Mabert T. (2012), Why a European Super League Would Be Bad for Football, <https://bleacherreport.com/articles/1256918-why-a-european-super-league-would-be-bad-for-football> Erişim Tarihi: 02 Haziran 2021.
- Mason, N. (1975). The story of all the world's football games, Drake Publishers. s.24. ISBN 0-8473-1024-8.
- Solberg, H.A. & Gratton C. (2004). Would European soccer clubs benefit from playing in a Super League? *Soccer & Society*, 5 (1), 61-81.
- Szymanski, S. (2007). The future of football in Europe, *Economia Deporte*, 191-210.
- Szymanski, S. & Hoehn, T.A. (1999). The Americanization of European Football, *Economic Policy*, 14(28):203-240.
- Şimşek H. & Yıldırım A. (2003), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara, Seçkin Yayıncılık, s.19.
- Talimciler, A. (2021). Avrupa Süper Ligi. <http://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/259-ahmet-talimciler/5211-2021-04-20-14-28-30.html>, Erişim Tarihi: 26.04.2021.
- The Telegraph, (2009). Real Madrid's Florentino Perez reveals 'European Super League' ambition, <https://www.telegraph.co.uk/sport/football/european/5748825/Real-Madrids-Florentino-Perez-reveals-European-Super-League-ambition.html>, Erişim Tarihi: 21.04.2021.
- Thesuperleague.com. (2021). Press Release, <https://thesuperleague.com/>. Erişim Tarihi: 25.04.2021.
- UEFA, (2019). Club Licensing Benchmarking Report Financial Year 2018: 1-131.
- UEFA, (2021). Congress condemns breakaway plans, <https://www.uefa.com/insideuefa/mediaservices/mediareleases/news/0268-1215f6bee879-def81eca96d8-1000--uefa-congress-condemns-breakaway-plans/>. Erişim Tarihi: 26.04.2021.
- UEFA, (2021a), Financial Report, 2019/20, 1-44.
- UEFA, (2021b) Country coefficients, <https://www.uefa.com/memberassociations/uefa-rankings/country/#/yr/202>. Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2021.
- Ulagay, A. (2003). Avrupa futboluna yön veren örgüt G-14, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/avrupa-futboluna-yon-veren-orgut-g-14-188165>, Erişim Tarihi: 26.04.2021.
- Vroomann, J. (2007). Theory of the beautiful game: The unification of European Football, *Scottish Journal of Political Economy*, 54, (3), 314-354.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (8. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2003). Case study research: Design and methods (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.